

Dějepis 6. A. – práce od 20. 4. do 24. 4.

Děti,

tento týden bude opakovací. Dodělali jsme celé starověké Řecko a nyní si všechny naše získané vědomosti zopakujeme. Budu ráda, když budete pracovat jen s tím, co máte v hlavičkách, ale pokud použijete sešit, učebnici, internet, nebudu se zlobit ☺ alespoň se naučíte pracovat se zdroji a samostatně. Na některé úkoly asi budete potřebovat nějakou drobnou pomoc, ale věřím, že si poradíte. **Opakování píšete do sešitu. Stačí napsat pouze odpověď, nepíšete celé zadání.** Pokud máte možnost si úkoly vytisknout, můžete, nevadí mně to. Posílám i texty na shrnutí našeho probraného učiva.

Byla bych ráda, kdybyste mně vyfotili, jak opakuje, nebo poslali alespoň výsledky úkolů na můj email. U některých vím, že pracují, ale hodně z vás se mně neozvalo, což mě mrzí, protože vůbec nevím, jak se vám daří a zda všemu rozumíte.

Doufám, že se práce podaří.

Mějte se krásně!

Lucie Jelínková

Zakroužkuj správnou odpověď nebo odpovědi, písmena doplň do věty na konci stránky.

Které z řeckých měst bychom nenašli na Peloponésském poloostrově? (2 správné odpovědi!)

- Trója (DI)
- Athény (OV)
- Sparta (NA)

Se kterým státem Řekové prohráli v bitvě u Thermopyl?

- Makedonie (I)
- Persie (A)
- Egypt (U)

Která z řad se jmény řeckých bohů obsahuje chybu?

- Zeus – Athéna – Ares (LA)
- Apollón – Solón – Hádes (OL)
- Afrodita – Poseidon – Apollón (HE)

Kde se odehrála bitva, ve které ztratili Řekové v roce 338 př. n. l. svou samostatnost?

- u Chaironeie (YM)
- u Marathonu (ER)
- u Thermopyl (IM)

Která věta obsahuje mylnou informaci?

- Divadlo mohli hrát jen muži (LI)
- Herci se nikdy nelíčili (PI)
- Divadla byla půlkulatá se stupňovitými sedadly. (NE)

Kdy se konaly první olympijské hry?

- 776 př. n. l. (I)
- 510 př. n. l. (A)
- 490 př. n. l. (Y)

Řekové vytvořili v 1. století př. n. l. seznam sedmi divů světa, v němž tři zapsané památky bychom našli v Řecku. Třináct metrů vysoká - - - - - socha v - - - - - byla symbolem posvátného komplexu, kde stály chrámy, svatyně a 1. olympijský stadion. V roce 438 př. n. l. ji vytvořil sochař Feidias ze slonoviny a zlata. Asi o sto let později byla přestěhována do Konstantinopole, kde shořela při požáru paláce.

https://cs.wikipedia.org/wiki/Feidias#/media/Soubor:Statue_of_Zeus.jpg

19 Vyber správnou odpověď a doplň tak podle barev zajímavosti týkající se athénských lodí.

Athénské vojsko mělo převahu:

Spartané se jako jediní a v menšině účastnili bitvy:

Jméno krále, který zahájil řecko-perské války, je:

První bitva řecko-perských válek proběhla:

6 - 8 na moři

10 - 15 u Marathonu

2 - 2,6 Leonidas

3 u Marathonu

2 - 4 mezi pěchotou

25 - 40 u Thermopyl

0,9 - 1,5 Dareios I.

2 u Thermopyl

10 - 12 v jezdecktvu

45 - 55 u Salamíny

2,6 - 3,1 Xerxes

1 u Salamíny

Kdo byl uznán za vítěze válek?

4 - 6 Řekové

2 - 4 Peršané

8 - 12 války neměly vítěze

Záminkou pro rozpoutání řecko-perských válek bylo:

8 napadnutí Persie Řeckem

30 obsazení Egypta Řeky

14 povstání Řeků žijících v Malé Asii

rychlost: km/h

šířka: m

délka: m

ponor: m

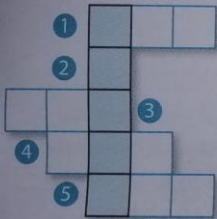
bojovníků:

patra vesel:

20 Doplň do textu chybějící informace o Periklovi.

U cv. č. 16 můžeš klidně použít internet nebo učebnici, letopočty chci po Vás až tehdy, pokud jsou

16 Vylušti číselnou tajenku a dozvíš se, kolik kilometrů měří tzv. maratonský běh. Abys získal správné číslo, musíš za druhou číslici doplnit desetinnou čárku.

1. rok bitvy u Thermopyl
2. počet králů ve Spartě
3. počátek peloponéské války
4. rok bitvy u Marathonu
5. rok nastolení demokracie v Athénách

tajenka: .....

důležité ☺

Zdroj: Hravý dějepis 6, pracovní sešit pro 6. ročník ZŠ a víceletá gymnázia.

ANTICKÉ STÁTY

I. STAROVĚKÉ ŘECKO

1. MYKÉNSKÁ CIVILIZACE

V době největšího rozkvětu minojské civilizace vznikla první civilizace i na území dnešního Řecka. Nazývala se mykénská podle města Mykény. Byla hodně ovlivněna civilizací z Kréty. Obě tyto nejstarší evropské starověké civilizace vznikly i zanikly ve 2. tisíciletí př. n. l.

2. „TEMNÁ STOLETÍ“ ŘECKA

O době po zániku mykénské civilizace se dovídáme jen z vykopávek a pověstí. Žádné písemné památky neexistují, protože zároveň se zánikem této civilizace zaniklo i mykénské písmo. Některé z pověstí zachytil později ve dvou rozsáhlých básních Ilias a Odyssea básník **Homér**. Z básní také poznáváme, jak si Řekové představovali své bohy a jak bohové zasahovali do osudů lidí.

3. OBDOBÍ ROZKVĚTU ANTICKÉHO ŘECKA

Na území Řecka vznikla řada samostatných menších městských států. Mezi nejvýznamnější patřily **Athény** a **Sparta**. Obyvatelé městských států se dělili na svobodné občany a nesvobodné otroky. Pro Řecko nastalo období rozvoje zemědělství, řemesel a obchodu (tedy hospodářství). Nárůst obyvatel a nedostatek orné půdy vedl k tzv. řecké kolonizaci – stěhování části obyvatel do jiných zemí. Zakládali tam nové osady – kolonie. Ty se staly novými samostatnými státy.

Sparta a Athény byly dva nejvýznamnější, ale zcela odlišné městské státy. V Athénách rozhodovali svobodní plnoprávní občané (jen muži). Zvolili úředníky a na lidovém shromáždění hlasovali, jestli bude určitý zákon přijat, nebo zamítnut. Dbalo se na vzdělání, umění i tělesnou zdatnost. Pro Sparty bylo největší ctí sloužit ve vojsku, vzdělání a umění pro ně nebylo tak důležité. I oni však o záležitostech svého státu rozhodovali svobodně.

Řecká města na pobřeží Malé Asie se vzbouřila proti nadvládě Persie. Na pomoc jim přišli jen Athéňané. To byla pro Peršany záminka k útoku na Řecko. V těchto válkách prokázali Řekové velkou odvahu a důvtip. Prohráli jen jedinou bitvu, v ostatních zvítězili. Války skončily uzavřením míru.

Po válkách s Peršany nastalo pro Athény období rozkvětu díky rozvoji výroby, zámořskému obchodu a přílivu peněz z námořního spolku. Mezi Spartou a Athénami narostlo napětí a došlo k válce. Sparta sice zvítězila, ale Řecko nakonec ovládla Makedonie.

4. ŘECKO POD NADVLÁDOU MAKEDONIE

Řecko po peloponéské válce ovládl makedonský král Filip II. Řecké obce se poprvé dostaly pod vládu jediného panovníka. Z Řeků a Makedonců chtěl král Filip postavit vojsko a dobýt perskou říši.

To se podařilo až jeho synovi **Alexandru Velikému**. Osvobodil z perské nadvlády Egypt, ovládl celou Persii a vydal se i do Indie. Odtud byl nucen se vrátit, protože vojáci odmítli pokračovat v cestě. Po jeho smrti se říše rozpadla na tři samostatné státy. Do nově dobytých území se šířila řecká kultura a Řekové zase poznávali kulturu orientálních států.

5. KAŽDODENNÍ ŽIVOT ŘEKŮ

Vzdělanost a umění Řeků byly proslulé a staly se vzorem pro celou Evropu. Řekové vynikali zvláště ve stavitelství, sochařství i ve slovesném umění. Známé jsou řecké malované nádoby. Všechny evropské národy, některé prostřednictvím Římanů, od nich převzaly písmo. Na rozdíl od staroorientálních států dbali Řekové na všeobecné vzdělání svobodných občanů. Většina z nich uměla číst, psát a počítat.

Ceněno bylo řečnické umění a skládání básní. V Řecku se zrodilo **divadlo**, hrálo se pod širým nebem. K životu Řeků patřilo cvičení a **sportovní hry**. Ty nejznámější se konaly v Olympii.

II. STAROVĚKÝ ŘÍM

1. DOBA KRÁLOVSKÁ (8. století – 510 př. n. l.)

Podle pověsti založila Řím dvojčata Romulus a Remus. Ve skutečnosti vznikl postupným spojením osad na břehu řeky Tiberu. Zpočátku vládli v Římě králové. Ti první byli domácího původu, další pocházeli z národa **Etrusků**.

Obyvatelé se dělili podle urozenosti na **patricije** a **plebeje**. Lidé, kteří nevlastnili žádnou půdu, se nazývali bezzemci. Vyhnáním posledního etruského krále asi roku 510 př. n. l. končí doba královská a začíná období republiky.

STAROVĚKÉ ŘECKO

6

Období egejské kultury (počátek asi 2000 př. n. l.)
Její hlavní střediska byla na Krétě a v Mykénách, proto se jí také někdy říká krétsko-mykénská kultura.

Homér, řecky Homéros, považován za nejstaršího známého řeckého básníka

Helada a Helénové

Sklizeň oliv, obrázek z vázy (kolem roku 520 př. n. l.)

Slova Řek a Řekové jsou počestěná slova latinského původu. Řekové nazývali sami sebe **Helénové** a svou zemi **Hellas**. Starověké Řecko zahrnovalo asi 200 malých států vytvořených kolem významných měst. Říkáme jim proto městské státy, řecky **polis** (mn. č. poleis). Někdy mezi sebou válčili. Vždy je ale spojovaly stejný jazyk, obyčej a víra v bohy sídlící na **Olympu**. Současné Řecko je jednotným státem s hlavním městem a jedinou vládou.

Bohatství starověkého Řecka spočívalo v tom, že vše, co Řekům příroda jejich země nabízela, dokázali svou prací a důvtipem velmi dobře využívat. Na svazích hor zakládali **vinohrady** a **olivové sady**. Stavěli si domy, vyráběli železné nástroje, vypalovali keramické nádoby a **plavili se po mořích za obchodem**. Některé městské státy dokázaly získat vynikající možnosti k prodeji svých výrobků i v jiných oblastech. Tam zakládaly **nové osady**. Došlo k prolínání životních zkušeností, náboženství a tradic.

Sparta

Byla uzavřeným zemědělským státem, který po příchodu na Peloponés vytvořili bojovní Dórové. Z původního obyvatelstva úrodné Messénie učinili Spartané **heilóty**, otroky patřící celému státu. Veškerý svůj čas věnovali Spartané vojenskému výcviku. Jejich těžkooděnci byli pokládáni za nepremožitelné v otevřeném boji. Cizincům nebylo dovoleno vstupovat na území Sparty, a proto za těchto podmínek nedocházelo k rozvoji řemesel, obchodu, stavitelství i duchovní kultury.

Spartský těžkooděnc

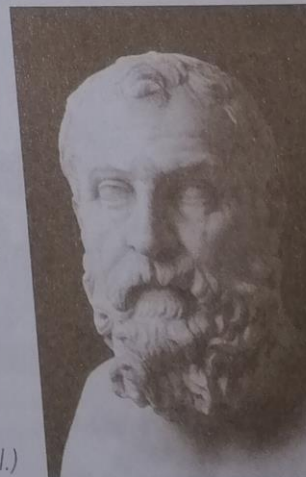
Spartská dívka

Athény

Byly městským státem na poloostrově **Attika**. Za jejich ochránkyni byla považována **Athéna**, uctívaná jako bohyně řemesel, později i věd, moudrosti a také uvážlivě vedené spravedlivé války a vítězství. Athéňané věřili v sílu rozumu a moc člověka ovlivňovat dění kolem sebe. Většina z nich uměla číst a psát. Věnovali se řemeslu, obchodu, zakládání osad a stáli také u počátků demokratického uspořádání společnosti.

Tvůrci základů demokracie

Aby se zabránilo násilným střetům mezi skupinami obyvatel s rozdílnými zájmy, zavedl **Solón** právo občanů Athén (mužů starších 20 let) hlasovat na lidovém sněmu. Zákodárce **Kleisthenés** rozdělil obyvatele Attiky do 10 skupin, **fýl**. Každou fýlu zastupovalo na sněmu 50 lidí. Lidový sněm se stal skutečnou mocí ve státě. Přestože stáli Athéňané u zrodu **demokracie**, ženám právo hlasovat neposkytl a filozof **Aristoteles** považoval otroky za nejlepší druh vlastnictví a nejdokonalejší ze všech nástrojů.

Solón (7. až 1. pol. 6. stol. př. n. l.)

Rekonstrukce trojského koně

archaické období (1100–800 př. n. l.)
nejdůležitějším bylo
přeměnění měst-
ských států. Mezi
nejvýznamnější pat-
řily Athény a Sparta.
Athény získaly klí-
čovou úlohu
v ob-
dobí i zakládání
nových osad v ob-
lasti Středo-
zemního
moře,
velká řecká ko-
lonizace.

Řecké stavitelství

Je příkladem harmonie umění a přírody. Důležitým stavebním prvkem významných řeckých staveb, hlavně chrámů, byly **sloupy**. Podle jejich tvaru a výzdoby rozeznáváme **dórský**, **iónský** a **korintský** sloh.

Nejlépe dochované je divadlo v Epidauru.

Zrození bohyně Athény z Diovy hlavy, výjev z řecké vázy

Peloponéská válka

Neměla žádné meze a nešetřila nikoho. Šlo o vzájemný boj Řeků mezi sebou. V čele dvou nesmiřitelných táborů stály Sparta a Athény. Spartané si dokonce přizvali na pomoc Peršany, dávné nepřátele Řeků. S jejich pomocí Athény porazili. Vzájemným oslabením otevřeli cestu ke ztrátě svobody celého Řecka.

Filip II. a Alexandr Veliký

Makedonský král Filip II. využil oslabení Řecka a ovládl ho. Jeho syn Alexandr Veliký pak společně s Řeky zaútočil na Persii. Při dobovačných taženích si podmanil další území a vytvořil velkou říši. Jeho tažení přispělo k prolínání kultur. Díky němu se řecká kultura rozšířila do dalších oblastí a obohatila se o nové poznatky. Vědci považují tuto dobu za počátek **helénismu**. Po Alexandrově smrti se říše rozpadla a na jejím území vznikly nové, tzv. **helénistické státy**.

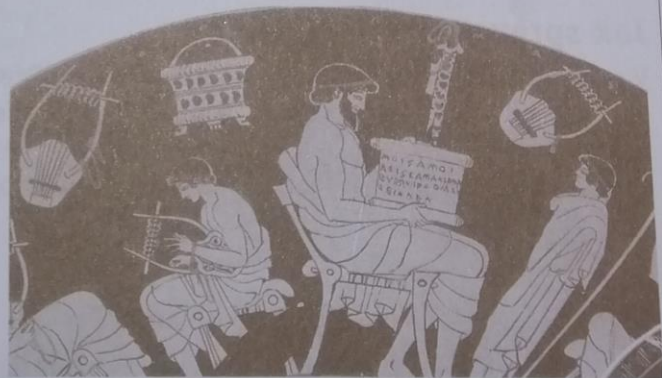
Řekové si vysoce cenili osobní svobodu. Svou odvahu prokázali v **řecko-perských válkách**, kdy se statečně bránili nepřátelské přesile. Byli obdivováni pro své vědomosti a bohatou kulturu, která nás ovlivňuje do dnešních dnů.

Divadlo

U zrodu řeckého dramatu stály příběhy řeckých bohů a jejich propojení se světem lidí. Celý svět byl v představách starověkých Řeků rozdělen na svět olympských bohů a svět smrtelníků. Prostředníky mezi nimi byli **heroové**. Do divadla měli přístup všichni – muži, ženy i děti. Divadelní hry však směli hrát jen **muži v maskách**.

Rozvoj těla i ducha

Řekové kladli důraz na spojení krásy ducha i těla a na soutěživost. Klasické Řecko hlásalo požadavek *kalos kai agathos*, což znamenalo vychovávat mládež po stránce tělesné i duševní. Řecké slovo *kalos* lze přeložit jako chytrý, slušný, čestný, příjemný... I slovo *agathos* má více významů, například dobrý, zdravý, statný, chrabrá... Řekové dali světu **olympijské hry**, původně pořádané na počest boha Dia.

Klasické období řeckých dějin (550–338 př. n. l.) Doba rozkvětu městských států. Počátky a rozvoj jejich demokratického uspořádání. Rozkvět řemesel a obchodu. Ale také období řecko-perských válek a zničující peloponéské války, kdy pod vedením Sparty a Athén bojovaly řecké městské státy navzájem proti sobě.

Divadelní maska

Helénistické období (338–konec 1. století př. n. l.) Doba, kdy Makedonie ovládla Řecko. Alexandr Veliký uskutečnil své tažení. Řecká kultura šířila daleko do zahraničí. Rozvíjení vědy, například matematiky a astronomie.

Obsazení Makedonie Římany v roce 146 př. n. l. ztráta svobody znamenala zánik řecké kultury. Římané na území Řeků mnohem více napodobovali.

Zdroj:

Pracovní sešit Dějepis Pravěk, Starověk Nová Škola

Dějepis, pracovní sešit pro základní školy a víceletá gymnázia, Fraus

